

Nerušeně konzumovat, tak si dnes vykládáme svobodu!



[Pieter Bruegel the Elder, The Fat Kitchen, 1563, wikiart.org](https://www.wikiart.org/en/Pieter-Bruegel-the-Elder/The-Fat-Kitchen-1563)

„Pohřbívat ateistickou celebritu v katedrále mě irituje,“ říká Vojtěch Razima (1968), aktér demonstrací, jež předcházely sametové revoluci. V roce 1989 mu bylo jednadvacet a studoval na ČVUT.

V rozhovoru jsme se ho zeptali, jak vzpomíná na dění na fakultě, jak hodnotí listopadové události s odstupem 30 let a co by čekal od studentů, kteří demonstrují dnes.

Existuje fotografie, která dokládá, že Vás policie zadržela během demonstrace, která probíhala v lednu 1989^{III}. Předpokládám, že jste se chystal i na demonstraci plánovanou na 17. listopadu 1989?

Budete se divit, ale 17. listopadu 1989 jsem na demonstraci záměrně nešel.

Jak to?

No protože ji organizoval Socialistický svaz mládeže! Pamětníci si jistě vzpomenou na Vasila Mohoritu, který stál v čele SSM. Tak na takovou demonstraci já jsem prostě jít nemohl. A myslím, že ze stejného důvodu tam nemohli jít ani ti, kteří se účastnili všech demonstrací předtím (myslím tím řadu lidí z disentu).

Naopak tam ale šli lidé, kteří k tomu nikdy předtím neměli odvahu. Těm potom připadalo jako „brutální, neakceptovatelné policejní násilí“, když tam dostali dlouhým pendrekem. Kdežto my, kteří jsme chodili demonstrovat i předtím, tak jsme si nad televizními záběry říkali, že se tam až tak nic výjimečného nedělo.

Jak na ty první dny vzpomínáte?

V sobotu 18.11. přišla zpráva ze Svobodné Evropy o mrtvém studentu Šmídovi a to už to všechno začalo vřít. Důležitá pak byla neděle, když se studenti ze svých rodných měst vrátili na koleje. Tehdy se to všechno začalo řešit. FAMU vyhlásila stávkou na pondělí, no a tak jsme se my inženýři rozhodli, že vyhlásíme stávkou taky. V pondělí tedy většina z nás nešla do školy. Jenomže někteří – nazvěme je „komfortní“ – studenti přijeli do Prahy až v pondělí ráno a ti šli do školy rovnou od autobusu!

Co je tam čekalo?

Tam je čekali naši skvělí profesori, kteří byli hned od začátku na naší straně. Na technice učili odborníci, kterým se z KSČ zvedal žaludek. Z vyprávění vím, že když v pondělí dorazili do školy tihle studenti, tak že je diskrétně vyhazovali. Potichu se jich ptali: „Co tady děláte?“ „No vždyť máme přednášku,“ říkali ti studenti, kteří se

sotva před hodinou probudili v autobusu. A tak je učitelé seznamovali se situací: „No vždyť je stávka, ne? Vůbec tu nemáte být přece!“

Pak se společně se studenty začalo scházet OF. Náš první logický požadavek byl vyšetřit události 17.11. Respektive o to stáli všichni ti, kteří 17. listopadu na demonstraci byli a cítili se tak „strašně zmlácení“.

Bylo tehdy pořád čeho se bát?

Určitě bylo. Byla to stále ještě doba, kdy nebylo jasné, co a jak dopadne. Vědělo se, že komunisté stahují Lidové milice. Už v pondělí se ale „rozjel“ Václavák a pak už nebylo možné to zastavit. Ale pořád bylo dost lidí, kteří se báli ještě i dlouho potom. Není se čemu divit, vždyť do té doby nic takového nezažili.

Nebylo snadné se k informacím dostat...

Přesně tak. Vždyť kdo tady věděl něco například o tom, že v Polsku proběhly částečně svobodné volby? Ovšem něco se zas i vědělo: třeba informaci o červnovém masakru na náměstí Tchien-an-men v Číně, tu bolševik vypustil velmi rád, aby každému bylo hned jasné, jak se má chovat.

Co se dělo dál?

V pondělí padlo rozhodnutí, že se studenti rozjedou do svých rodných měst, aby revoluci přenesli i tam. Takže já jsem jel za ČVUT do Pelhřimova. Mluvil jsem na náměstí, na stadionu, spoluorganizoval jsem generální stávku, založili jsme OF. Vzpomínám si, jak moc se během těchto dnů kouřilo. Vlastně lepší by bylo říct, že se kouřilo všude a pořád.

Bylo opojné mluvit k pelhřimovskému publiku?

Ať mluvíte k jak velkému shromáždění chcete, tak z něj stejně vidíte a vnímáte jenom tak první dvě řady lidí... Ale přiznávám, že to bylo skvělé. Obzvláště, když mi v mých jednadvaceti na rameno poklepal Jan Litomiský. To byl disident z Vyskytné, věřící člověk, který měl dost odsezeno. Prokázal velkou statečnost a já si ho mám za co vážít.

Jak se na ty události díváte teď po 30 letech?

Jsem velmi rád, že se to tehdy obešlo bez mrtvých. A ještě jedna věc. Změnou režimu jsem jenom získal. Nejenom já, ale celá moje generace. Otevřely se nové možnosti a všechno bylo skvělé. Otevřely se dveře svobodě – to by byla taková jedna shrnující věta, kterou bych o tom řekl.

Ovšem když se na to dívám ve světle nedávných událostí, kdy měl ateista a hlavní protagonista bolševické Anticharty Karel Gott pohřeb v katedrále celebrováný kardinálem Dukou, tak se trochu bojím, že cílem té revoluce nebyla svoboda, ale daleko spíš lepší konzum?

Ukazuje se, jak zásadní, až zlomovou událostí bylo, když na Melantrichu na Václaváku vystoupil s Karlem Krylem právě Karel Gott. Tehdy jako by se tím lidem říkalo: Vždyť ono to zase tolik nevádí, že Gott tady pomáhal bolševikům udržet se u vesla.

Karel Gott je teď ovšem náš nejnovější „vzor“?

To je ale problém celé západní společnosti. Na místo vzorů si dosazujeme celebrity. Kdo je to celebrita? Každý, kdo je díky svému povolání často na obrazovce. To je jediná věrná definice celebrity! Nejsou to lidé o nic lepší než my, jsou jenom slavnější. Dokonce si myslím, že aby byli tak slavní, jako byl Karel Gott, tak musí být naopak o trošku horší, než je průměr. Aspoň co se jejich mravní integrity týče.

Musím říct, že pro mě jako praktikujícího katolíka je šokující, když Jiřina Bohdalová čte v katedrále, na místě posledního odpočinku českých králů, v nejdůležitějším z kostelů! Jiřina Bohdalová? Kdyby žil Rákosníček, byl by taky na pohřbu?

Co by měli podle Vás požadovat na chystané demonstraci dnešní mladí, kteří svobodu už mají?

Jan Urban říká, že svoboda, kterou jsme si tehdy vydobyli, je zázrak. A říká také, že svoboda je pouze *možnost pravdy*. Bojím se, že pro mnohé lidi je to spíš *možnost konzumu*, a to je špatně. Vždyť ideje jsou důležité! Neměli bychom víc žrát a víc u toho mlaskat. Měli bychom dělat tři základní věci: porážet zlo, zmenšovat utrpení a pracovat na sobě. K tomu bychom měli svobodu využít!

Mladí by si měli svoji revoltu vybojovat sami. Těším se, až se do toho pustí. Jen ať otřesou tím, co tu prožíváme. Ovšem klimatická výprava s Grétou, to není ono, tudy ne. Dnešní mladí by měli reflektovat pravdu. Měli by se především ptát: Proč to je takhle? Nemělo by to být trochu jinak? Proč jste ty bolševiky nezakázali? Proč tady pořád jsou? Není tomu tak proto, že si o nich pořád neříkáme pravdu? Tváříme se, že jsme je 17.11. porazili na hlavu a žádný tady už není. Ale vždyť jeden nám dělá prezidenta a druhý bolševikem evidovaný estébák nám dělá předsedu vlády!

Kampak se nám ztratili ti bývalí estébáci, když je po revoluci vyhodili z práce?

No tak ti si založili spolu se svými spolupracovníky z řad práškačů své vlastní firmy.

Z médií velmi často zní, že se jako společnost máme skvěle. Myslíte si to také?

My se máme skvěle, to ano – ale máme se tak na úkor naší budoucnosti! Kde jsou investice do budoucnosti: do většího vzdělání a morálky našeho národa? Kde jsou rychlotratě nebo kilometry dálnic; kde je informační společnost nebo stát, který nám slouží? Nikde! Cpeme se mrkvovou zmrzlinou, která už nikomu ani nechutná.

Co byste si přál změnit teď?

Já bych si přál, abychom neměli vládu s podporou komunistů. Abychom neměli vládu s estébáky a komunisty a abychom na Hradě měli člověka, který bude lidi spojovat a ne někoho, kdo na lidi apeluje jenom od pasu dolů – totiž na jejich pudy. Myslím, že takový člověk přijde, že lidé už tohle brzy vymění. Věřím, že v tomhle směru už máme hodně odpracováno.

[1] Vojtěch Razima na [fotografii zcela vpravo](#).

publikováno: 11. 11. 2019



